

mes; ítem pulpe coloquintide 3 dragmes e un terç; ítem escamonea una dragma e miza --- e cascan sia en pots <mal llegit probr. per *pols*>; e puix pasta-ho ab *such de donzeu* tot ben mesclat, e ---». —
 13 Com que el gr. ἀψίνθιον és un diminutiu del primitiu ἀψίνθος, també usat, i pertanyent al tipus tan copiós dels mots egeus en -vθος —*erébinthos*, *hyákinthos*, *terébinthos*, *kolókynthos*... — es podria pensar que els llatins formaren partint d'aquest primitiu un diminutiu amb sufix llatí *ABSINTHŪLUS, 10 i que passant això a *ausenlo hi hagué assimilació *ausello > donzell; fins i tot fóra concebible llavors que en l'etapa *ausenlo, el caràcter violent i insòlit del complex nexxe *nil* provoqués una transposició extraordinària de la *n*: *aunsello* (> *onsel-lo* > *donzell*). Una romanalla d'aquest *aun-* podríem veure en la forma *adonzell* que he localitzat supra a l'Urgellet i el Maestrat (amb ultracorreció de la caiguda de la -d- intervocàlica, al mateix temps que per la contaminació de DOMNICILLU). Tot plegat 20 combinació enginyosa, però no hi puc creure mentre no es trobi cap documentació de l'hipotètic *ABSINTHŪLUS ni indicis de descendència enlloc de la Romània fora del català, on així com així la col·lisió amb DOMNICILLU sempre restarà una premissa 25 necessària. Que la variant *adonzell* sigui evolució antiga d'*ausens* ABSINTHIUM amb *au-* > *ado-* això ja fóra més versemblant. — 14 En carta de novembre 1960 em deia «a diminutive of ALOXINUM 'wormwood' > Port. *losna*, etc. Surely peasants 30 would not look at the plume-like inflorescence ('plumed prince' = 'young man') but would think rather of the leaves and their bitterness». D'acord que la idea de «plumed prince» no és primària, si bé ens dóna una altra encertada explicació de l'eti- 35 mologia popular, la intervenció de la qual fou responsable de les fases finals de l'evolució. Però ja es veu que el col·lega Ripley, poc coneixedor dels dominis català i occità, dóna per descomptat (per raons fonètiques) que *donzell* no pot venir de l'èti- 40 mon natural botànicament ABSINTHIUM —i ho fa perquè no coneix les variants de la denominació— i per això es limita a desestimar una etimologia DOMNICILLU, que naturalment ningú sosté. ALOXI- 45 NUM sembla haver-se aplicat realment a varietats del gènere «artemisia» iguals o quasi a l'*absinthium*, però sense comptar que l'ètimon d'aquest mot del llatí molt tardà presenta ell mateix un obscur problema etimològic (amb greus variants fonètiques inexplicables si no es recorre a una transcendental 50 influència d'encreuaments amb altres mots, veg. ALOSA i DCEC, s. v. ALOJA); tenim: 1) que el diminutiu *ALOXINELLUM és una mera suposició, 2) que ací també cal recórrer a fets insòlits de fonètica inductiva per explicar AL- > d-, 3) que la *é* 55 del mot en balear i català oriental a base de -ELLUM es torna inexplicable (dificultat fonètica que no existia amb ABSINTHIUM) i 4) que ací es presenten dificultats fonètiques més grosses: la transposició de XN en *nz*; i la manca de diftong ox > ois que 60

caldria esperar. En conclusió aquesta etimologia topa amb tantes o més anomalies fonètiques que l'altra, però tot partint d'un ètimon ell mateix discutible. — 15 D'aquesta etimologia s'enamora (segurament exasperat explicablement per les barroeries i errors de Mn. Griera) l'etimòleg d'*AlcM* dient que Bertoldi ha «encertat l'origen vertader de *donzell*». Per adobar-lo una mica, aclarint els ulls davant l'encreuament i la discrepància semàntica, conclou que és «el llatí (!) CARDUNCELLUS «amb eliminació de l'element inicial CAR». Així, «eliminats», per art de birli-birloqui. Fins si existís *CARDUNCELLUS i designés el donzell (i no pas una verdura bullida), encara quedaria la discrepància del timbre vocàlic *é* amb la -É-, la sonorització de *c* impossible quan està recolzada, etc. — 16 Completo la nota 11 explicant que *naixença d'oncell*, com a nom del voltadits, sembla ser una remodelació de *par-oncell PARONYCIII-ELLUM.

Donzell 'panadís', V. *donzell* 'Artemisia', n. 11 i 16
Donzella 'noia', V. *dona*; 'panadís', V. *donzell* 'Artemisia'
Donzellesa, *donzelleta*, *donzelló*, V. *donzella* (DONA)

DORCA i DORC, 'espècie de gerra per posar-hi oli, aigua, vi, etc.', mot comú amb l'oc. *dorca* i *dorc*, que semblen provinents del ll. ORCA 'gerra', 'bóta', però alterats per la influència dels sinònims DOLL (< ll. DOLIUM) i oc. *dorna*, *dorn*, que vénen d'un nom cèltic de mesura, que en llengua d'oc i en cast. *duerna*, port. *dorna*, apareix aplicat a un atuell d'aquesta mida. □ 1.ª doc.: *dorc*, 1298; *dorca*, 1363.

En català són mots peculiars al domini rossellonès, incloent-hi Cerdanya, Ripollès i algunes localitats berguedanes i gironeses. *Dorc* sobretot és molt freqüent en la documentació antiga rossellonesa. «Pusquen penre, ab *dorchs* o ab ferratz, de l'aygua del dit rech --- ab los ditz posals, *dorchs* e ferratz», a. 1318 (RLR xxxii, 151); «un *dorch* vinader --- uns ferrs, unes cardes ---» a Ribes, a. 1380 (BABL v, 470) i en un altre inventari del mateix lloc i data «un *dorch* de terra, apadaçat, qui és aygoader» (ib. vi, 472).

L'*InvLC* assenyala «duos *dorchos* oliers» en un doc. de 1298 i uns 15 testimonis dins el S. xiv (afegim-hi encara «un *dorch* domader» l'any 1399, que recull s. v. *som-*). Almenys en el S. xv, a l'Alt Berguedà: «regonegué los dinés que tenia en un *dorch*, e staven-hi unes cuyrazes de desús, e trobà-y menys de 15 en 16 lliures» en un doc. de Bagà de 1418 (Serra i Vilaró, *Pinós i Mataplana* III, 326). Segons un doc. que lleigeixo a l'arxiu municipal de Catllà de Conflent, l'any 1793 la República hi va requisar «33 *dourcx* d'huile» (1960), i el *DAG*, citava «*durch*» «espècie de càntir» com a propi de Ceret (amb la *o* pron.=ú).

Pel que fa al femení, *dorca* apareix també ja des d'antic, encara que una mica menys freqüent en la documentació: en l'*InvLC* «unam *dorcham* cupri» 60 l'any 1363, i *dorca* torna a figurar en un doc. de 1379.